

[Niels Westerby.]

kan da godt se, at der er en række andre organisationer, som man i den nærmeste fremtid vil få henvendelser fra — jeg vil nævne Forbrugerrådet, Akademikernes Samarbejdsudvalg o. s. v., som har henvendt sig til rådet. Selvfølgelig må det ikke blive nogen kæmpeforsamling, men jeg tror, at det udvalg, jeg går ud fra vil blive nedsat, må prøve på at foretage en rimelig afvejning af de henvendelser, der kommer, og så ikke være alt for bange for, at medlems-tallet bliver sat noget op.

Ordføreren for forslagsstillerne (Stetter): Jeg takker for den tilslutning, vort forslag har fået fra størsteparten af de ærede ordførere.

Det ærede medlem hr. Erling Olsen var af den opfattelse, at hvis butikshandelen skulle med, så måtte man også have forbrugerne med, men det var, så vidt jeg kunne høre, den eneste af ordførerne, der stillede et direkte krav. Jeg må selvfølgelig være klar over, at vi i et kommende udvalg får en del henvendelser, men jeg har allerede sagt, at det ikke er forslagsstillernes hensigt at udvide rådet, og denne risiko kan vi jo sagtens undgå, hvis vi i udvalget er enige om at begrænse os til Butikshandelens Fællesråd.

Men jeg takker for den tilslutning, forslaget har fået, og jeg imødeser udvalgsarbejdet med forventning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Erling Olsen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om beregning af et reguleringspristal [af Niels Westerby og Diderichsen].

Lovforslaget (nr. 74) findes i tillæg A. sp. 981, fremsættelsen i tidenden sp. 1537),

Lovforslaget sættes til forhandling.

Økonomiministeren (Ivar Nørgaard): Ved bedømmelsen af det foreliggende forslag til lov om ændring i lov om beregning af et reguleringspristal er der, så vidt jeg kan se, særlig to hensyn, som må have betydning. For det første må det overvejes, hvor hyppigt det er nødvendigt at skifte vægtgrundlag for at få et så realistisk udtryk for forbrugssammensætningen som muligt. For det andet må det overvejes, hvor betimeligt det er at ofre de ca. 500.000 kr., det koster at fremskaffe et nyt vægtgrundlag.

Der er jo perioder, hvor forbruget ikke ændrer sig så forfærdelig hurtigt, og i sådanne perioder taler omkostningssynspunktet for at lade forløbe længere tid mellem forbrugsundersøgelserne end i perioder, hvor forbruget ændres hurtigt. Hvis forbrugsundersøgelserne foretages med meget korte mellemrum i perioder, hvor forbruget er sammensat nogenlunde konstant, vil tilfældighederne kunne komme til at spille en for stor rolle. Det vil i så fald være vanskeligt at fremskaffe et materiale, der er tilstrækkelig tydeligt rent statistisk.

Spørgsmålet om hyppigere og i forvejen fastlagte forbrugsundersøgelser var fremme i det høje ting under forespørgselsdebatten for nylig, og jeg vil her gentage, at jeg af mange grunde kan støtte de synspunkter, der er udtrykt i de ærede medlemmers forslag. Så vidt jeg er orienteret, har spørgsmålet også været drøftet i to møder i pristalsnævnet. Så vidt det er blevet refereret for mig, har nævnet rådet statistisk departement til, at der for 1966 foretages en ny forbrugsundersøgelse, idet det dog er forudsat, at man, for så vidt angår fordelingen af fødevarerne, først kunne indhente oplysninger senere. Der er ingen tvivl om, at nævnets forslag om en ny forbrugsundersøgelse for 1966 er dikteret af de samme motiver som de ærede medlemmers lovforslag.

Under diskussionen i pristalsnævnet har synspunktet om en koordination mellem forbrugsundersøgelserne og overenskomstforhandlingerne været stærkt fremme. Under hensyn hertil har det været foreslået, at undersøgelserne skulle foretages med faste 4 års mellemrum, men det er også ligesom af de ærede forslagsstillere blevet fremhævet, at det ikke er givet, at overenskomsterne i fremtiden vil blive sluttet for 2 år.

[Økonomiministeren.]

Et andet synspunkt har været, at det afgørende for spørgsmålet om forbrugsundersøgelserne må være udviklingen i realindkomsten og dermed i forbrugsvanerne, hvilket skulle tale for, at man ikke lagde sig for fast på bestemte intervaller. Man har fra nævnets side rådet departementet til, at der højst måtte gå 4 år mellem undersøgelserne, og at man i øvrigt løbende bør drøfte spørgsmålet om nye forbrugsundersøgelser i pristalsnævnet. Med den stærke vækst i reallønnen og de dermed fremkaldte forskydninger i forbrugsstrukturen må det anses for rigtigt, at intervallerne mellem forbrugsundersøgelserne ikke bliver for lange, og at varigheden i første række fastsættes under hensyn til, hvorledes udviklingen kan forventes at forme sig.

De ærede forslagsstillere må i øvrigt huske på, at det primære sigte med loven om et reguleringspristal er, at dette pristal skal være grundlaget for pristalsreguleringer, hvor disse er fastsat ved lov.

Hvis det må anses for nødvendigt med en særlig lovhjemmel som foreslået af de ærede medlemmer, vil jeg ikke stille mig afvisende; skulle det imidlertid vise sig at være lige så sikkert og godt, at afgørelsen om afholdelsen af hyppigere og mere regelmæssige forbrugsundersøgelser overlades til det statistiske departement efter nærmere drøftelse i pristalsnævnet, kunne dette måske være en lige så tilfredsstillende løsning. Jeg håber, at disse betragtninger vil indgå i de overvejelser, som jeg regner med skal finde sted i det udvalg, der formentlig nedsættes til drøftelse af forslaget.

Ordføreren for forslagsstillerne (Niels Westerby): Jeg takker den højtærede økonomiminister for en imødekommende holdning over for de tanker, der er nedlagt i det lovforslag, som det ærede medlem hr. Diderichsen og jeg har fremsat.

Baggrunden for forslaget er ganske enkelt, at det tit og ofte er blevet diskuteret her i landet, hvornår ændrede forbrugsvaner skal have lov til at slå igennem i det reguleringspristal, der beregnes. Vi har også kunnet konstatere, at sidste gang en ændring i beregningen af reguleringspristallet under hensyn til ændrede forbrugsvaner skete, var der gået 8 år siden sidst, nemlig fra 1955

til 1963. Det er uheldigt, at man ikke ved, hvornår forbrugsvanerne får lov til at få indflydelse på reguleringspristallet; det er uheldigt med disse drøftelser.

Som det fremgik af den debat, der har været her i det høje ting for nylig om reguleringspristallet, er det klart, at der foregår en strid i øjeblikket om, hvilket reguleringspristal der skal have indflydelse på lønreguleringen. LO, fagforeningerne, hævder, at det må være det reguleringspristal, der blev beregnet på det tidspunkt, da man indgik overenskomsterne, der må blive det afgørende, medens man fra arbejdsgiver-side mener, at det reguleringspristal, der er beregnet på grundlag af de nyeste forbrugsvaner, bør være det, der er afgørende for lønreguleringen. Det er uheldigt med en sådan strid, og muligheden for, at sådanne stridigheder kan opstå, må så vidt muligt begrænses. Det gør man, hvis man synkroniserer tidspunktet for nye reguleringspristal, således at de foreligger på det tidspunkt, da overenskomsterne bliver indgået eller forhandlingerne om de nye overenskomster løber. Det er derfor, man har foreslået at fastsætte beregningen af det nye pristal til januar måned hvert fjerde år, samtidig med at der føres overenskomstforhandlinger, således at man er sikker på, at der ikke i overenskomstperioderne kan blive strid og uoverensstemmelse om, hvilket reguleringspristal der skal lægges til grund.

Jeg tror, at en ordning som den foreslåede vil give en forenkling af hele pristalssituationen, og jeg tror, at hvis en sådan lov havde været gældende ret bare for et par år tilbage, så var den politiske situation for nylig, hvor det næsten trak op til ministerstorm i det høje ting mod den højtærede økonomiminister, slet ikke opstået.

Jeg vil derfor meget anbefale lovforslaget til velvillig behandling i det udvalg, som også jeg venter vil blive nedsat.

Anker Jørgensen: Den tanke, der ligger bag ved det ærede medlem hr. Niels Westerbys forslag, ser min gruppe på med sympati. Vi sætter dog et spørgsmålstegn ved, om det er nødvendigt at lovgive på det pågældende område.

Som det måske er det høje ting bekendt, har pristalsnævnet netop drøftet spørgsmålet om det hensigtsmæssige i, at der

[Anker Jørgensen.]

fremover med regelmæssige mellemrum finder forbrugsundersøgelser sted for derved at opnå, at der med faste mellemrum kan ventes offentliggjort et pristal. Mit parti ser helst, at der er sådanne faste perioder, således at arbejdsmarkedets parter på forhånd ved, hvornår nyt pristal på nyt beregningsgrundlag vil fremkomme. Det er jo dette, at man aldrig forud har vidst, hvornår der iværksættes et nyt pristal, som gav sig udslag i utilfredshed bl. a. fra landsorganisationens side. Jeg minder om, at det ikke var selve dette, at der kom et nyt grundlag, der gav utilfredshed, men at det derimod var måden eller, om man vil, tidspunktet, der gav utilfredsheden.

Det er imidlertid ikke så ligetil, som det kan se ud, at lægge sig fast alt for langt ud i fremtiden på faste intervaller. Mon ikke den tekniske udvikling kan medføre, at intervaller f. eks. på 4 år som foreslået af det ærede medlem vil blive for lang en periode? Ny teknik til beregning af forbrugssammensætning kan tænkes at udvikle sig ret hurtigt, og naturligvis vil en lov til enhver tid kunne ændres og intervallerne afpasses derefter; men rent umiddelbart finder mit parti det altså mere hensigtsmæssigt, at man som hidtil overlader spørgsmålet til statistisk departement og pristalsnævnet.

I pristalsnævnets møde den 12. november d. å. opnåedes der som allerede refereret af den højtærede minister da også en foreløbig enighed om en ny undersøgelse for året 1966 og om — hvad der har relation til forslaget — at der fremover højst måtte gå 4 år mellem hver undersøgelse. Dette skulle altså være reglen, og skulle der være grund til hyppigere forbrugsundersøgelser, skulle det i hvert enkelt tilfælde drøftes i nævnet. Som man ser: nævnet har været inde på de samme tanker, som det ærede medlems forslag går ud på. Jeg forstår, at der er ønske om, at lovforslaget gøres til genstand for behandling i et udvalg, og

jeg kan love min gruppes medvirken til en saglig vurdering af det foreliggende forslag.

Ib Thyregod: Baggrunden for dette lovforslag må formentlig være de synspunkter vedrørende indkomspolitikken, som var fremme under åbningsdebatten. På grundlag af de samtaler, der blev ført mellem venstre og det radikale parti, blev der ved åbningsdebatten fremlagt synspunkter vedrørende såvel statens udgiftspolitik som indkomspolitikken, synspunkter, der blev fremført dels af det ærede medlem hr. Poul Hartling, dels af det ærede medlem hr. Baunsgaard.

For så vidt angår indkomspolitikken, blev der ved den redegørelse, der blev givet i forbindelse med åbningsdebatten, peget på to ting, nemlig for det første spørgsmålet om hyppige forbrugsundersøgelser og for det andet spørgsmålet om hyppige prisundersøgelser. For så vidt angår det første spørgsmål — som dette lovforslag tager sigte på — nemlig hyppige forbrugsundersøgelser, er forholdet jo det, at der, som det blev nævnt både af den højtærede økonomiminister og af det ærede medlem hr. Anker Jørgensen, foreligger en vedtagelse fra pristalsnævnet, som ligger forud for fremsættelsen af dette lovforslag, hvorefter pristalsnævnet anmoder statistisk departement om at gå i gang med dette arbejde med henblik på hyppige forbrugsundersøgelser inden for disse 4-årige perioder, som findes omtalt i lovforslaget. Må jeg derfor sige, at det, som lovforslaget sigter på, allerede inden det blev fremsat, var ført ud i livet ved pristalsnævnets enstemmige afgørelse vedrørende dette spørgsmål, og det kunne altså ske på administrativt plan uden nogen lovændring.

Derimod er det naturligt at beskæftige sig med det andet spørgsmål, nemlig spørgsmålet om hyppige prisundersøgelser. Prisundersøgelserne har jo i mange tilfælde givet ganske særegne virkninger i pristallet. Vi husker alle kartoffelpristallet i sommer, og vi har jo også ved andre lej-

[Ib Thyregod.]

ligheder set, at forskellige udsving på enkelte varer har bevirket, at der blev tale om udbetaling af betydelige dyrtidsportioner. Det er derfor på dette område, man i stedet bør sætte ind, nemlig med hensyn til hyppigere prisundersøgelser. Det vil ikke være særlig bekosteligt at foretage sådanne hyppigere prisundersøgelser, f. eks. at få dem foretaget månedlig, i stedet for at de i øjeblikket foretages kvartalsvis. Der kræves imidlertid — i modsætning til det førstnævnte område — en lovændring for at gennemføre sådanne hyppigere prisundersøgelser; men det er rimeligt, at et sådant lovforslag bliver fremsat, og der kan derfor ventes et initiativ fra venstres side på det pågældende område.

Gottschalck-Hansen: Det konservative folkeparti har i og for sig ikke noget imod det fremsatte lovforslag, men vi finder det ikke egentlig påkrævet. Det er jo rigtigt, som den højtærede økonomiminister har redegjort for, at vi i pristalsnævnet i flere møder har arbejdet med dette problem. Forholdet er jo det, at man rent administrativt kan fastsætte, at en forbrugsundersøgelse gennemføres hvert fjerde år. Med henvisning til den pristalsdebat, vi havde, og som blev den højtærede ministers debut, kan jeg blot minde om, at vi nu fra januar vil anvende den forbrugsundersøgelse, som blev foretaget i 1963, og jeg kan minde om ministerens bemærkninger om den nye forbrugsundersøgelse, der vil blive påbegyndt i 1966, for fødevarernes vedkommende i 1967, formentlig til ikrafttræden i 1969. Der er enighed mellem såvel de politiske partiers repræsentanter som de respektive erhvervsrepræsentanter om at fastsætte en turnus på 4 år mellem hver forbrugsundersøgelse, dog således at man, hvis der indtræffer en ekstraordinær situation, kan afvige fra dette og foretage forbrugsundersøgelser med kortere intervaller. Dette kan gennemføres administrativt.

Jeg må måske have lov at korrigere det ærede medlem hr. Ib Thyregod: man kan også administrativt gennemføre en prisundersøgelse hver måned, men man kan ikke anvende den, uden at det lovfæstes; der skal altså lovhjemmel til for at sammenarbejde gennemsnitstallene, men man kan

godt administrativt gennemføre selve prisundersøgelsen. Det er et nok så interessant og betydningsfuldt problem; men også i så henseende synes der at herske enighed i pristalsnævnet om løsningen. Det vil jo altså berøre de medborgere, der i henhold til gældende lov er henvist til at få deres lønninger reguleret efter pristallet, altså lønmodtagerne, medens erhvervenes repræsentanter selvsagt står ganske frit over for dette. Det er jo heller ikke vor opgave her i det høje ting at finde frem til, hvorledes deres aftaler og overenskomster skal ordnes.

Vi vil gerne medvirke til lovforslagets fremme; men jeg minder altså om, at strengt nødvendigt synes jeg ikke det har været; det er sådan et slag med matroshuen, en demonstration. Men nu vel, vi vil gerne arbejde i udvalget med sagens løsning, da forslaget falder helt i tråd med de synspunkter, vi har givet udtryk for i vort arbejde i pristalsnævnet.

Axel Sørensen: Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger til det fremsatte lovforslag. Der er jo af økonomiministeren fremdraget forskellige synspunkter. Vi inden for det radikale venstre kan give vor tilslutning til lovforslagets indhold, og jeg vil bemærke, at vi jo allerede på rette sted har rådet til, at man gik over til hyppigere forbrugsundersøgelser, for at man derigennem kunne finde det rette udtryk for prisbevægelsen. Vi kan derfor give vor tilslutning til, at lovforslaget behandles i et udvalg.

Poul Dam: Den 2. november blev der her i folketinget vedtaget et forslag om overgang til næste sag på dagsordenen, hvori folketinget understregede princippet om den selvfølgelige selvstændighed, som statistisk departement må have i den departementet pålagte opgave med udregning af reguleringspristallet. I betragtning af denne dagsordens vedtagelse forekommer det ikke særlig nødvendigt eller særlig konsekvent, at der nu fremsættes et forslag, hvori man yderligere strammer ind på den frihed, som statistisk departement har.

Der er det sympatiske ved tanken om at lave regelmæssige forbrugsundersøgelser hvert fjerde år og lade dette være grundlag for pristalsberegningen, at der derved skabes en større sikkerhed i forhold til overens-

[Poul Dam.]

komsterne med hensyn til, hvilket pristal man går ud fra; men jeg må for min del være enig med den højtærede økonomiminister, når han advarede imod, at man lagde sig alt for fast på bestemte intervaller, og vil tilføje, at det er måske heller ikke en særlig god idé, at man hermed yderligere konfirmerer en bestemt undersøgelsesmetode.

Formålet er jo at skabe et bestemt vægt-system for pristalsberegningen, og det kunne dog tænkes, at man ville gå bort fra de undersøgelser over husstandenes forbrug, som man hidtil har anvendt. Vi har jo også et andet pristal, pristallet for forbrugerpriser, som på mange måder er ganske tilfredsstillende.

Vi skal naturligvis gerne være med i arbejdet i et udvalg, hvis et sådant bliver nedsat, men forslaget forekommer os ikke særlig nødvendigt og måske heller ikke særlig ønskeligt.

Rimstad: Jeg tror, at det var den ærede ordfører for det konservative folkeparti, som kaldte dette lovforslag for et slag med matroshuen. Hvad der ligger i det, skal jeg ikke kunne sige, men hvis der ligger i det, at forslaget er så temmelig overflødig, da er det vistnok en rigtig karakteristik. Man har jo i pristalsnævnet arbejdet med denne sag i nogen tid og har allerede i princippet taget stilling til den.

Jeg skal gerne medgive, at det spørgsmål, forslaget beskæftiger sig med, er aktuelt; der synes at være et behov for mere regelmæssige undersøgelser af vægtfordelingen af de indhentede oplysninger om priserne, men da dette spørgsmål allerede har været drøftet i nævnet og er ved at finde sin løsning, er vi i mit parti af den opfattelse, at der ikke er grund til på indeværende tidspunkt at beskæftige sig med sagen på det plan, som dette lovforslag forudsætter. Man kan være mere eller mindre venlig over for forslagsstillerne; hvis man vil være saglig, tror jeg, at den stilling, vi har taget til forslaget, er den rigtige.

Ordføreren for forslagsstillerne (Niels Westerby): Jeg takker for den venlige modtagelse, som det fremsatte lovforslag har fået. Jeg tillader mig at gøre det ærede med-

lem hr. Ib Thyregod opmærksom på, at i den såkaldte VR-plan, som blev fremlagt her under åbningsdebatten af henholdsvis det ærede medlem hr. Poul Hartling og det ærede medlem hr. Baunsgaard, var der et punkt, som gik ud på, at der burde være hyppige undersøgelser af forbrugsvanerne, og at disse burde have indflydelse på pristallet. Jeg går ud fra, at de to partier, der står bag ved VR-planen — som jo var meget løst aftegnet såvel på dette punkt som på alle andre punkter, den beskæftigede sig med — er meget ivrige efter og vil bestrebe sig på at give denne VR-plan praktisk-politisk kød og blod. Jeg synes, det er i nøje overensstemmelse med tanken om forbrugsvanernes indflydelse på udregningen af reguleringspristallet, at dette lovforslag er blevet fremsat. Jeg er altså ganske enig med det radikale venstre og partiet venstre om, at det er rigtigt, at forbrugsvanerne hyppigt skal have indflydelse på udregningen af pristallet. Dette her er bare et forsøg på at udmønte tanken i praktisk politik i stedet for, at den kun tager form af mere almindeligt holdte talemåder.

Det har været fremhævet under debatten i det høje ting, at spørgsmålet har været berørt i pristalsnævnet, og det har været nævnt, at pristalsnævnet er indstillet på, at man skal gennemføre sådanne forbrugsvaneundersøgelser hvert fjerde år, og også at man vil lade dem få indflydelse på pristallet, der udregnes pr. januar 1969. Der er bare det at sige til det, at pristalsnævnet er et rådgivende organ for den højtærede økonomiminister og ikke spor andet end et rådgivende organ. Den, der træffer afgørelsen, er den højtærede økonomiminister. Pristalsnævnet har lov til at tage en ny diskussion og komme med en ny indstilling, og den til enhver tid værende tilfældige økonomiminister har også lov til til enhver tid at ændre den afgørelse af administrativ art, som måtte findes. Jeg tror ikke, at det kan være tilfredsstillende set med det høje tings øjne, at spørgsmålet senere hen kan blive en katebald for administrative tilfældigheder, måske opstået af et eller andet tilfældigt pres fra en eller anden gruppe udefra. Jeg tror, det er rigtigt på så vigtigt et område som dette, der berører millioner af mennesker her i landet, at få lovfæstet

[Niels Westerby.]

regler vedrørende problemer, som gang på gang har affødt strid og uoverensstemmelser og givet tilløb til politiske kriser.

Jeg vil altså i høj grad mene, at dette lovforslag er påkrævet, og jeg håber, at lovforslaget fortsat vil få en velvillig behandling i det udvalg, der nu nedsættes.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anker Jørgensen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om udskrivning af indkomst- og formueskatten til staten for skatteåret 1966-67.

Valgt blev: *Peter Nielsen, Holger Eriksen, Lis Groes, Ove Hansen, Erhard Jakobsen, Egon Jensen, Chr. Rasmussen, Børge Schmidt, Foged, Alfred Bøgh, Jens Chr. Christensen, Jacob Sørensen, Poul Møller, Haunstrup Clemmensen, Hagen Hagensen, Baunsgaard og Ømann.*

Anden næstformand (Thestrup): Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 15. december, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål til ministrene.*

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om udlån til sammenlægning, supplerings samt oprettelse af mindre jordbrug m. m.

4) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring af lov om økonomisk samordning [af Stetter m.fl.].

5) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring i lov om beregning af et reguleringspristal [af Niels Westerby og Diderichsen].

Mødet hævet kl. 16⁵⁵.

42. møde.

Onsdag den 15. december kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler socialministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring i lov om erstatning til besættelsestidens ofre. (Om beregning af erstatningen til tjenestemandspensionister).

Medlemmer af folketinget Else-Merete Ross, A. C. Normann, Helveg Petersen og Skytte har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændringer i lov om værnepligtiges anvendelse til civilt arbejde.

Udvalget angående forslag til lov om ændring af lov om valg til folketinget og forslag til lov om ændring af lov om kommunale valg har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om ændringer i toldloven har afgivet tillægsbetænkning over nævnte forslag. Eksemplarer er omdelt.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Socialministeren (Bundvad): Herved tillader jeg mig for det høje ting at fremsætte forslag til lov om ændring i lov om erstatning til besættelsestidens ofre. (Om beregning af erstatningen til tjenestemandspensionister).